

VIẾT CHO NGƯỜI "ĐÃ CHẾT"

(Bài 89)

(TẬP IV)

NHẬT KÝ RỜI.

Gần đây chẳng muốn viết gì khi giọng văn mờ đục, không còn trong sáng. Cũng chẳng muốn đóng bộ mặt gượng gạo “không phải của mình” qua Văn Chương.

Thời gian này:

1/ Vừa thấy mình thật nhỏ bé so với những gì khắc nghiệt mà anh và mọi người chung quanh đang trải qua trong chế độ CS. (Tâm lý “nhỏ bé” này không giống với những lần cúi đầu ngồi viết cái khổ của Van Gogh, của Dostoievski hay Mozart... để tìm điểm tựa cho tinh thần mình.)

2/ Vừa thấy cao ngạo so với những “*giả dối*” vẫn nhìn thấy từ “**những con người bình thường**” trong cách đối xử lẫn nhau.

Có lần, sau giờ dạy, một cô học trò lớn đã hỏi:

“Nhà cửa đang lên giá, sao cô không bán căn này, mua một căn khác rẻ hơn, khỏi phải bị phiền hà bởi nhà băng, bởi các người thuê mướn?”

Tôi ngần ngợ một lúc. Chợt, từ đôi môi tuôn ra những lời “*không phải là của mình*”:

“Đạo trước bằng mọi giá cô giữ nhà vì bà già, vì Âu Cơ còn nhỏ. Bây giờ bà già mất rồi, cô vẫn phải giữ vì nhiều duyên cớ:

1/ Có nơi thờ phụng Cha Mẹ.

2/ Có chỗ trang trọng cho các Người Trăm Năm lưu trú (vừa nói tôi vừa giơ tay chỉ lên các kệ sách).

3/ Có chỗ cho cô em gái tìm đến một khi bị con nó ‘*chịu không nổi*’ mà đẩy ra đường.

4/ Có chỗ cho Vân San ở và cho Âu Cơ quay về.

5/ Có chỗ cho chính cô thoải mái sống với cây đàn và cây viết.

6/ Có chỗ cho những người dung thuê giá rẻ, gặp chủ nhà tử tế.”

Những lời tuôn như ma nói chứ không nằm sẵn trong óc và định nói.

Tôi kể với cô học trò:

“Đêm qua cô vừa đọc tập Tam Quốc Chí, đến cái đoạn Tào Tháo thua trận, định tự sát, thì có anh cận vệ tên Tào Hồng khuyên một câu: *‘Trong thiên hạ có thể không có Tào Hồng nhưng chẳng thể không có Tào Tháo. (Thiên hạ khả vô Tào Hồng bất khả vô Tào Tháo). Xin chúa công dừng lại ý định tự sát để mưu việc lớn.’*

Thế là cô bùng tỉnh mà nghĩ: *‘Căn nhà này đã từng không có Bà, không có Âu Cơ, không có San, không có các người dung thì nó vẫn đứng được. Chứ một ngày không có cô, lập tức mọi thứ tan hoang ngay như từng đã suýt xảy ra. Vậy cái nợ với căn nhà (hiểu theo nghĩa tâm linh) tiền kiếp nào cô đã vay thì bây giờ chính cô phải trả, không thể đẩy qua cho bất cứ ai khác.’*

Cũng từ câu nói trên mà tôi lại đứng lên trong ý niệm *“Sống cho người khác hay hơn là sống ích kỷ cho chính mình.”*

Không kinh nghiệm nào dạy được cho kinh nghiệm nào mà chính mình phải trả giá với nó.

Không biết viết gì hơn khi thực tế nước Mỹ vốn là điều làm tôi sợ hãi nhất, nhưng còn biết trốn chạy nơi đâu?

***/ San Jose, Mar 20/2017**

Một tuần lễ quay về Mỹ, đâm rơi vào sự tuyệt vọng, thấy rõ là mình đang ĐI XUỐNG trên cả hai mặt tinh thần và thân xác. Không còn nghị lực để vươn lên. Chuyến về VN ba tháng rưỡi vừa qua đã tước đoạt hết trong tôi những nghị lực. Điều này cũng có thể gọi là SỰ MẤT MÁT. Mất mát phía tôi là Đứa Con Âm Nhạc (biểu tượng qua anh) mà tôi khổ công đi tìm trong 42 năm, bây giờ thấy rõ là đã vượt hẳn khỏi đôi tay và tâm trí.

Lúc này mới hiểu được *“tâm trạng buông xuôi của anh, của rất nhiều người đang sống ở VN”,* nhất là ở tuổi già.

Tôi biết anh vẫn còn MUỐN đàn và chỉ đàn với tôi. Nhiều lần anh nói lên ước mơ tôi quay về VN, chung sống đâu đó trong một căn nhà có piano và thỉnh thoảng vài ba bạn hữu tụ tập nghe hòa tấu.

Đó cũng là mơ ước của tôi. Nhưng nhận thấy sao thật khó thành trên thực tế.

Trong căn nhà những người trăm năm cũ lạnh vắng, không biết làm sao cho qua hụt hẫng, tôi chỉ cúi đầu miệt mài viết bản văn sau đây (cũng kiểu viết *“như ma đuổi sau lưng”*).

LỜI THÚ NHẬN CỦA MỘT NHÀ VĂN

“Kẻ đánh mất đời mình trong Đam Mê không mất nhiều bằng kẻ đánh mất Đam Mê.” (Kiergaard).

***/ Cali. Mar. 22/2017, thứ Tư.**

Sau mười ngày từ VN về Mỹ, rơi vào trạng thái tuyệt vọng rồi lại ráng ngóc đầu lên, xong lại gục đầu xuống... tôi mới tìm ra câu giải đáp Gần Chính Xác cho cái Bi Kịch của đời mình, quy tụ ở những điểm mấu chốt sau đây:

MỘT.

***/ NGUYỄN NHÂN 1: HAI NỖI ĐAM MÊ:**

(Trích “*Nhật Nguyệt Buồn Như Nhau Tập II*”, 1996):

Tám năm trước, khi mới thành hôn với TNH, tôi có biết anh Bùi Công, cùng ở chung trong tòa nhà đường Số Hai & William, là người nổi tiếng luận tử vi rất hay. Hằng ngày anh vẫn nhìn thấy tôi ngồi đánh type-setting trong nhà in Gapdi.

Một bữa anh bỗng nói: "Tôi dám chắc chị không phải là người được sinh ra để sống một cuộc đời đơn giản, ngày kiếm ba cọc ba đồng như hiện tại. Trong quá khứ chị đã khác và cả tương lai sẽ còn khác nhiều hơn nữa."

Tôi cười: "Khác theo chiều đi lên hay đi xuống?"

Anh kêu to: "Đi lên chứ! Nhưng bởi vì chị thuộc mẫu người 'càng cao danh vọng càng dầy gian nan' nên tôi xin khuyên, nếu chị cứ mãi chịu ngồi trong bóng tối thế này, tâm hồn sẽ được thanh thản."

***/ Lời viết của Phạm Thái Chung:**

(Trích “*Người Đàn Bà Trong Căn-Phòng-Những-Người-Trăm-Năm-Cũ*”, 1999).

“Sinh ra đời như để chấp hành vai trò của một nghệ sĩ, lại thêm đọc sách quá nhiều từ thuở thiếu niên, cuộc sống nội tâm TTBG luôn bị giằng co cùng một lúc bởi hai bản thể:

-Với Âm Nhạc, cô sôi nổi ném đam mê vào những chuyện đi lớn, nhỏ. Sân ga, bến đò là những điều ám ảnh cùng nỗi nhớ khôn nguôi.

-Về mặt Văn Chương, cô tự tạo cho mình một cõi riêng để trút bỏ những phiền lụy của con người, quên đi những phũ phàng sự thật. Với cô, đó là một thế giới hoàn mỹ. Vì vậy, khi va chạm thực tế, cô luôn có khuynh hướng co mình rút vào trong ấy. Phản ứng thường xuyên này đã tạo thành một thói quen thân ái. Và, căn phòng của “những-người-trăm-năm-cũ” mặc nhiên là chốn nấu nướng an ổn cho một kẻ chạy trốn cuộc đời.

***/ Tôi phân tích:**

1/ Trong tôi có hai đam-mê-lớn, Âm Nhạc và Văn Chương. Rõ ràng ở suốt nhiều giai đoạn sống trong Âm Nhạc bao gồm sân khấu, ánh đèn, những tràng vỗ tay tán thưởng... thì cuộc đời tôi thật lao đao sóng gió. Còn với Văn Chương, nhất là ở giai đoạn 19 năm sống cùng Mẹ già và Âu Cơ (1995--2014), chỉ với cái bàn và nỗi cô đơn rộng lớn, rõ ràng tôi tìm thấy hạnh phúc đích thực.

2/ Sau “*ba-tháng-sống-rất-định-mệnh ở Nha Trang*” vừa qua với anh Phùng Kim Ngọc trong mục đích tìm lại Âm Nhạc, tìm lại sân khấu, ánh đèn, bạn hữu... thì mọi thứ thật đúng là “dây gian nan” như lời anh Công nói.

Vậy, cái quyết định trở về với Văn Chương những ngày tháng cuối đời có phải là một chọn lựa đúng đắn?

Có lẽ thế thật. Chỉ Văn Chương duy nhất mới vẫn đang chờ tôi. Còn Người Âm Nhạc thì đã quay lưng hẳn với anh lẫn cả tôi rồi! ¹

***/ NGUYỄN NHÂN 2:**

-TÌNH YÊU & TÌNH BẠN -VĂN CHƯƠNG & ÂM NHẠC.

(Trích “Người Đàn Bà Trong Căn-Phòng-Những-Người-Trăm-Năm-Cũ”, 1999)

1/ Phạm Thái Chung hỏi: “Giữa hai quãng đời sau-trước với hai vai trò nhà văn-nhạc sĩ, cô yêu thích vai trò nào hơn?”

Tôi đáp: “Đây là câu hỏi rất tế nhị, lần đầu tiên BG mới được nghe tới. Vai trò nhà văn hay nhạc sĩ thì đều cũng chỉ là BG. Tuy nhiên, để trả lời câu anh hỏi, BG phải nói rằng ‘yêu thích quãng đời làm nhạc sĩ hơn’.

Anh tò mò: “Có phải vì trong quãng đời đó có hiện hữu một tình yêu lớn?”

“Không hẳn thế, mà phải kể, khi sống với văn chương, BG phải cần nhiều đến khối óc. Còn khi sống với cây đàn, ‘BG chỉ hoàn toàn là con người của trái tim.’

(....)

Nói với Chung mà tự dưng thấy lòng bùi ngùi cho chính mình không ít. Với tôi, “nửa mảnh hồn riêng” được đặt nặng bằng hai chữ Tri Âm trên cả hai ý nghĩa của Tình Yêu và Tình Bạn. Thời tuổi trẻ, tôi không ý thức ra điều đó. Cứ ngỡ hai thứ Tình là khác biệt. Dù vậy, ngay cả với Tình Yêu, ngay từ thuở mới lớn, tôi cũng đã có tư tưởng: “Tình Yêu là một cái Đẹp để chiêm ngưỡng chứ không mong nắm bắt! Cái Đẹp bao giờ cũng vẫn là điều đáng mê nếu con người đừng muốn đem dập vùi nó trong thực tế đắng cay”. Thì với ý nghĩ trên, có phải

¹ (Ghi chú vào khuya Mar. 15/2017 sau khi từ VN về Mỹ đọc đến đoạn này).

một cách vô tình, tôi đã đồng hóa Tình Yêu với một thứ Tình Bạn “chỉ biết xẻ chia cho nhau những nỗi niềm mà không là chiếm hữu đời nhau trong bốn phận, trách nhiệm”?

Bây giờ, đã chín muồi mọi khổ đau trong đời do Tình Yêu mang lại, tôi mới nhận ra rằng thứ Tình Bạn song hành kia mới là điều đem cho tôi nhiều an ủi êm đềm, và “vai trò Người Bạn trở thành vô cùng cần thiết với tôi.” Tôi vẫn yêu Một Người Bạn (nếu chẳng gọi rằng HON thì cũng không là KÉM) như từng yêu Những Người Tình thuở trước (hẳn nhiên ở đây nói theo cái nghĩa tâm hồn thuần chất). Thêm nữa, trong Tình Bạn, tôi thấy mình được tự do thoải mái rất nhiều so với Tình Yêu.

Điểm bất hạnh chính là ngay cả những người tạo ra thứ Tình êm đềm đó, tôi cũng “không có mấy cơ may để gặp”. Rõ ràng **“Một Người Bạn Chân Thành thật KHÓ TÌM trong cuộc đời đầy đầy Những Người Yêu Dang Dở của tôi.**

2/ (...)

Tôi không muốn đi sâu vào câu đã thốt với Chung, nghĩ cũng không cần thiết. Những lời thư cô em gái ở Bruxelles hiện lên từng chữ trong óc: “Mỗi người sinh ra đời là đã có nửa con người của mình thất lạc đâu đó và cứ đi tìm mãi...” (...) Không đành lòng nói ra với Chung những cảm nghĩ thật của mình.

Tôi không phải là mẫu đàn bà tàn nhẫn nên không bao giờ muốn làm đau lòng kẻ đã trao cho mình một tình cảm. Ở đây không gọi rằng giả dối, bởi tôi không hề mang tâm trạng lợi dụng cái Tình mà mình biết không thể nào đáp ứng trọn vẹn. Mà ở đây, chỉ muốn viết lên thật rõ về chính con-người-trái-tim của mình: **“Nếu không hồi trả được tình yêu cho người đàn ông thì tôi cũng không bao giờ tàn nhẫn mà từ khước họ.”**

Một ý nghĩ đọc thấy trong tác phẩm *Climats* của André Maurois đã diễn giải giùm điều vừa nói: “Đàn bà thường có thói quen giữ lại và chất chồng lên cuộc đời mình những tình cảm chứ không phải là dứt bỏ hủy diệt chúng.”

Thì trường hợp Chung cũng giống như đã nhiều lần xảy ra trong định mệnh ở thời tuổi trẻ, Anh Thùy, anh Hà, anh Nghinh... và nhiều nữa, luôn cả TNH, là những điển hình rõ rệt.

(Giờ đây, viết lại những ý nghĩ này, tôi không phải làm điều phô bày cái diện “đào hoa” của mình như một sự tự hãnh, mà chính là đang “thủ tội” với tất cả những người đàn ông đã từng trao cho tôi tấm tình mà không nhận được xứng đáng tấm lòng đáp trả của tôi.)

(...)

Ở trên viết “luôn cả TNH” quả thật là một điều ĐÚNG. Ngay từ lần đầu gặp gỡ, tôi đã KHÔNG YÊU TNH khi tức khắc nhận ra TNH “không phải là mẫu đàn ông của tôi.” Nhưng bởi vì một thứ gì mà con người vẫn quen đó là “duyên và nợ” nên mới có sự ràng buộc 8 năm giữa hai người.

Riêng tôi lại không cho là duyên với nợ, mà ở chính sự “không đang tâm khước từ hy vọng của kẻ khác”. Đó là một tính tốt, nhưng cũng là cái tính cực xấu trong cá chất mà tôi chưa từng muốn dứt bỏ đi.

Con người thường sống trong ảo tưởng giả dối. Suốt cả đời, tôi chủ trương khước từ điều giả dối trên đủ mọi hình thức. Trong vấn đề trái tim, “cái chủ trương khước từ vừa nói” lại càng không được cho là giả dối, mà “**chỉ là sự mềm yếu từ một bản chất vị tha**”; hơn nữa, từ hoàn cảnh tạo ra, “**miễn rằng sự mềm yếu đó KHÔNG làm phương hại cho kẻ khác**”.

Thời gian gặp TNH, nếu tôi KHÔNG đang ở vào một giai đoạn tâm hồn đã quá mệt mỏi, hay, nếu TNH KHÔNG đang là một con người độc thân như tôi thì **CHẮC CHẮN sự liên hệ đã KHÔNG XẢY RA** (như đã từng KHÔNG xảy ra ở những trường hợp khác).

Thời gian đó, dấu vẫn nhận thức được trái tim mình KHÔNG rung động với con người “quần sát theo tôi ngay từ lần thứ hai gặp gỡ ở vũ trường Palace” **thì trong tôi khi ấy VẤN CÒN ý hướng “thách đố cùng Định Mệnh” ở sự đi tìm hạnh phúc.**

Suốt nhiều tháng năm thuở trước, tôi nhiều lần thất bại khi đặt Tình Yêu lên hàng đầu suy tưởng của một mối liên hệ tình cảm. **Bây giờ, với TNH, tôi muốn thử tìm ở một phương hướng khác với hai chữ Tình Yêu, may ra có được hạnh phúc chăng?**

Câu đáp:

Trên nhiều mặt HÌNH THỨC thông thường, “sự thử tìm này đã **CÓ kết quả TỐT nếu đem so sánh với một đời dài cô đơn trước đó**”, hoặc nếu so với cuộc kết hợp vì Tình Yêu cùng anh Phùng Kim Ngọc mấy mươi năm xưa.

Ở với nhau 8 năm, tôi chỉ THƯƠNG chứ không là YÊU Trần Nghi Hoàng. Điều này được nói rõ với TNH một lần như sau

“Có một điều, nếu em không nói ra, hẳn bố cũng không bao giờ biết. Đó là trên cái nghĩa của Tình Thương trong cuộc sống năm năm, bố đem được cho em rất nhiều điều mà em cần thiết: sự bình an, một đứa con trong một cuộc sống không sóng gió. Nhưng trên cái nghĩa của Tình Yêu và sự rung cảm con tim, em thú thật là từ ngày làm vợ bố, điều này thiếu hẳn.

Khuôn mặt TNH ra chiều biến đổi. Tôi chận lại

“Khoan, bố đừng nên lấy làm thương tổn vì những gì em nói thật. Trong đời, em đã trải qua nhiều cuộc tình, đã hiểu rõ những khắc khoải đau đớn, cũng như những đam mê say đắm của tâm tư. Nhưng Tình Yêu là gì? Với em, chỉ là biểu tượng cho cái hình Parabol trong Toán học. KHI em nói yêu một người TỨC LÀ em đã nghĩ phải có ngày em lìa xa người ấy. Với bố, trong năm năm qua, em chưa hề nói yêu bố. Bố đừng nên buồn điều ấy. Bố giữ được em **không phải** vì Tình Yêu của em Cho Bố mà **chính là** Tình Thương của bố Cho Em. Hơn nữa là ‘tình thương và sự bảo bọc của một người cha’ mà em thiếu thốn từ bé. Bố thành công với em nhiều nhất do ở điểm ấy.”

Có lẽ chính vì điều “nói thật” đó mà cuộc hôn nhân chúng tôi tan rã? Do tự ái? Do lòng kiêu hãnh phía TNH? Nhưng thật sự, tôi không thể nào giả dối được trong chuyện này. Nếu có trách chẳng là trách ở sự thành thật

của mình. Lẽ ra tôi KHÔNG NÊN NÓI khi mà "TNH vẫn chỉ là một con người bình thường như bao kẻ khác, nghĩa là vẫn cứ thích sống trong một cái ảo tưởng kiêu hãnh giả dối, dù rằng đó là sự giả dối của trái tim!"

***/ NGUYỄN NHÂN 3:**

ĐAM MÊ ĐẠT ĐƯỢC "GẦN NHƯ TRỌN VẸN."

Nhìn lại cuộc đời, từ khi thơ ấu cho đến tận bây giờ, chỉ thấy giai đoạn 5 năm từ 1889-1993 sống với TNH là "đạt được gần đúng" trong tay những gì tôi từng mơ ước.

(Phân tích: Khi đó vừa có Mẹ già và hai đứa con ở cạnh, lại có cả TNH-người-chồng-người-bạn; có Văn Chương lẫn cả Âm Nhạc; có Danh Vọng luôn cả Tiền Bạc; có Bạn Hữu và các Cuộc Chơi.)

***/** Đó cũng là quãng thời gian như Âu Cơ đã phô bày trong một bài viết của nó:

"Cho đến năm tôi lên 8, cha mẹ tôi là một cặp rất hài hòa trong giới văn chương VN ở San Jose, California. (...) Khi cánh cửa nhà chúng tôi mở ra thì ai trong giới này cũng thích tìm đến. Một loại như "các khách thỉnh văn nghệ" thế kỷ 19 ở Paris. Những đề tài đưa ra trong các lần họp mặt chỉ là Văn Chương, Nghệ Thuật, Triết Lý, Xã Hội; còn Chính Trị khi ấy đã bị đẩy sâu về phía dưới. Thời gian của những đêm mà cái sức mạnh trong chữ nghĩa cha mẹ tôi được hiển lộ cao nhất. Sự trung thực trong các bản văn mẹ tôi viết và tính trí tuệ trong sáng trong các áng thi ca của cha tôi đã biến họ thành một cặp đáng sợ. Kết quả là những người trong giới này vừa nể phục, nhưng cũng vừa ganh tỵ với cha mẹ tôi."

/ *Cái sức mạnh, mà: (Trích NNBNN II, 1996).

(Tôi viết): "*Bấy lâu, nghĩ rằng cuộc đời tôi gắn liền vào nghệ thuật, trước là Âm Nhạc, sau Văn Chương, tạo nên ý nghĩ: "Cuộc sống đáng giá hơn cái chết".*

Nhận biết sự hiện hữu của tôi trong đời chỉ CÓ Ý NGHĨA THẬT SỰ thời gian khởi đi từ cuối 1989 bắt đầu viết *Nước Chảy Qua Cầu* (dù cũng chính sau khi bản văn chào đời, tình trạng sống của tôi và TNH không ngớt bị bủa vây bởi những biến động dồn dập). Tôi nghĩ mình đã ĐI ĐÚNG ĐƯỜNG chỉ định bởi Định Mệnh, nên dang hiến trọn sáu năm qua cho cây viết và mối mê đắm Văn Chương."

/ *Cái sức mạnh, giống như lời khuyên bên giường chết của bác Thanh Thanh Tôn Thất Nhượng với tôi và TNH, một đêm tháng 7/1995:

"BG và TNH hãy ghi khắc một điều trong tâm não là ĐỪNG BAO GIỜ lia xa nhau. Sức mạnh của hai người chính là ở chỗ kết hợp song hành mà tạo nên."

*/ **Cái sức mạnh**, cũng là quãng đời như nhà văn Văn Thanh cách đây ba ngày (Mar. 19/2017) đã kể với nhà văn Hùng Sơn lúc cả hai đến thăm tôi:

“Đạo đức, phòng khách nhà BG đúng là nơi tụ họp rất thú vị của giới văn chương hải ngoại. Ai đi qua San Jose cũng đều muốn tìm tới làm thân với TNH & BG.”

*

**

HAI.

Thế rồi, cái rụp, mọi thứ biến tan như bóng mây qua cửa sổ, khởi đi từ nhiều yếu tố nội và ngoại tại, mà cũng chỉ tập trung vào một yếu tố lớn nhất: **“Lòng đổ kị của con người (hay của Định Mệnh) dành cho cá nhân và đam mê Chữ Nghĩa trong tôi”**.

*/ NGUYỄN NHÂN 1:

LÒNG ĐỔ KỊ CỦA CON NGƯỜI:

*/ **Lời viết của Âu Cơ:**

(Trích “Quân Tử Trả Thù 17 Năm Chưa Muộn”, 2011).

“Khi cái tin ngoại tình của cha tôi loan đi thì Họ rất hoan hỉ; thậm chí còn cùng nhau ăn mừng trước sự tan vỡ hôn nhân của Cha và Mẹ. Tôi không nói dối bạn đâu. Đó đều là những con người có đầu óc của giới văn chương trí thức thời ấy trong cộng đồng VN hải ngoại! Cha tôi viện cớ rằng ông cần phải “đi tìm lại chính ông” bởi vì cuộc sống gia đình làm ông ngợp thở. Khi ấy ông đã gần 50 tuổi rồi chứ không chỉ là một chàng trai 30 đang còn cả đồng thời gian trước mặt. Thật sự, lý do chính cho ông làm điều đó chỉ là một người đàn bà ở Virginia đang tập tễnh muốn trở thành nhà văn!”

*/ **Sự “hoan hỉ” theo nỗi đau khổ của kẻ khác** cũng được thể hiện qua những lời kể của nhạc sĩ Nguyễn Dũng: (Trích NNBN Tập II, 1996).

“Khi đi đến chỗ anh Trần Quảng Nam, thấy đông người đang tụ họp, trong số có Trần Chí Phúc và nhiều người lạ em chưa hề gặp. Tất cả chỉ nói một đề tài là có tin đồn anh chị đang bỏ nhau và tất cả đều tỏ ra hoan hỉ. Hai, ba người nói: ‘Đáng đời bà BG! Trời trả báo bà ấy. Bây giờ không có TNH back-up sau lưng, thử xem bà còn viết gì được nữa? Đã đến lúc cho chúng ta trả thù bà. Phen này chắc chắn bà không ngóc đầu lên nổi đâu.’ Còn anh Nam thì nói: ‘Một người như bà Thu Vân, ở Mỹ mà không biết lái xe, không biết ký check, không biết tính toán bất cứ thứ gì thực tế ngoài chuyện viết văn, dạy đàn và sống trong cái tháp ngà văn

chương âm nhạc của bà, bị TNH chơi cú bỏ rơi này thì chỉ có nước dắt con bé Âu Cơ về VN mà ăn mày! Thua cả tên Đặng Lạt ít ra còn rành rẽ các đường xe bus.'

(...) Nguyễn Dũng tiếp: "Chung quanh dư luận em nghe kể rằng, tất cả mọi người đàn ông đàn bà trong văn giới hai vùng Nam Bắc Cali đều thương mến anh Trần Nghi Hoàng mà ghét chị Thu Vân thậm tệ. Họ chỉ chờ mong điều duy nhất là chia rẽ được anh chị. Bây giờ là lúc cho họ ăn mừng đây."

***/ NGUYỄN NHÂN 2:**

LÒNG ĐỐ KỊ CỦA TRẦN NGHI HOÀNG:

***/ Lời viết của TÔI:** (Trích NNBNN Tập II, 1996).

Tôi nói tiếp với TNH:

"Điều đau khổ em nhận biết là 'ngôi bút được độc giả yêu mến đã giết em'. Đàn ông thường ưa thích những người đàn bà thua kém mình. Ví dụ bố là nhà văn, bố vẫn muốn gặp một phụ nữ thua kém bố về mặt văn thơ để bố được đưa lên ngôi vị thần tượng. Về mặt này, em không lạ khi thấy bố hạp với người đàn bà kia. Em đã từng nghe bố nói rằng bà ta rất kính trọng bố. Ở đây, em không biết lòng kính trọng đó có thật, hay chỉ là lời nói dối bôi trơn thông thường của phụ nữ khi muốn chinh phục người đàn ông mình đang nhắm tới. Nhưng rõ ràng đó là điều làm thỏa mãn nỗi kiêu ngạo trong bố, khiến bố ưa thích. Vì vậy mới xảy ra cái chuyện dan díu suốt mấy tháng liền với bà ta sau lưng em."

Lòng tôi chợt chùng sâu xuống:

"Điểm hỏng của em là đã đánh giá đúng mức chữ nghĩa bố chứ không làm hành động thần tượng bố. Vậy, nếu muốn tiếp tục cầm cây viết, em phải đành lòng rẽ đi hướng khác một mình không có bố. Bằng nếu còn muốn làm vợ bố, em phải từ bỏ tất cả những gì gọi là Nghệ Thuật Văn Chương."

TNH vụt la lên một cách vô thức, điệu rất giận dữ:

"Em tưởng bố có thể sống với một người đàn bà không có đầu óc văn chương nghệ thuật như em sao? Em tưởng một người tầm thường, coi trọng vật chất như bà kia mà có thể gán ghép với con người bố sao? Cờ em còn không hiểu nổi bố, nói gì bà ấy?"

Tôi đâm chùng hứng theo những lời TNH vừa nói. Trong óc hiện nhanh câu hỏi: "Nếu đã biết nghĩ về 'cái đầu tầm thường' kia, hà có gì bấy lâu TNH phải dan díu cùng bà ta?"

Một giây thật ngắn, ý nghĩ "Liệu TNH có đang dùng thủ đoạn với tôi?" cứ quay cuồng trí não. Hai chữ "thủ đoạn" TNH rất ghét mỗi khi nghe tôi nói đến, hơn lúc nào từ nửa tháng qua sau khi khám phá ra chuyện giữa TNH và bà kia, lúc này in đậm nét trong tôi.²

*/ NGUYỄN NHÂN 3:

TÂM LÝ SẴN SÀNG BUÔNG RƠI MỌI THỨ TRONG CHÍNH TÔI.

*/ **Lời viết của TÔI:**

(Trích *Lá Thư Từ Tạ*, NNBNN II, 1996).

1/ (...) Tôi trình bày với TNH:

Một lần em nghe bố nói: "Ở em, trong tiếng đàn và trên những giòng văn chương em viết, rõ ràng có sự lãng đãng khinh bạc của một nghệ sĩ, nhưng lại thiếu đi cái chất nồng nàn của một con người có những ước mơ bình thường vật chất."

² **Ghi chú của 19 năm sau theo điều ở trên vừa kể:**

Mười chín năm sau (Mar 2015) viết lại đoạn này, tôi còn CHUNG HỮNG NHIỀU HƠN khi kết cuộc của sự tan vỡ xảy ra đã hoàn toàn KHÁC với những lời TNH nói bữa đó. Nghĩa là, TNH đã gắn chặt đời mình vào với người đàn bà "tâm thường coi trọng vật chất" kia đến 15 năm, gần GẤP ĐÔI số năm sống với tôi!

Thực sự, nếu công tâm mà xét sau 19 năm mọi sự đã lắng chìm trong quên lãng thì PHẢI nhận: Trong con người TNH, hai bản chất Thiện - Ác luôn đôi đầu hiện hữu. Một phía Thiện muốn gìn giữ, "là tôi"; và một phía Ác bị cuốn lôi, "là người đàn bà đó".

Khi nói lên câu trên với điệu rất giận dữ là TNH đã nói THẬT (mà không là "thủ đoạn"), nhưng sự việc xoay chiều tất cả giống y như câu nói của Vĩnh Kham, người chồng bà ấy đã tiên đoán cùng tôi:

"Nếu chị còn thương TNH thì nên giữ rịt ông ấy, năm ba tháng sau rồi cũng quên lãng. Bằng nếu để gặp thì ông ấy sẽ ngã theo miêng lưỡi bà ta. Với cái Tâm thành thật hiếm có mà tôi rất kính trọng thì chị không phải là tình địch xứng đáng của bà..."

Ma quỷ thắng Thiên Thần. Cái Ác cỡi lên đầu cái Thiện là những trường hợp như "**giai-đoạn-bấy-giờ** trên bãi-chiến-trường-tâm-hồn-con-người-TNH."

Đạo đó, nếu KHÔNG PHẢI là tôi thì người vợ khác có thể dùng uy quyền làm vợ để giữ cho TNH khỏi rơi xuống hố...

Đàng này... tôi lại luôn luôn quan niệm: "Con người không phải là một đồ vật để giữ khư khư cho mình..."

Chính vì vậy mà hỏng!

Sự "cần một bàn tay giúp đỡ" không xảy ra đạo đó; đầu tiên là do TNH MUỐN đẩy bàn tay ấy ra "**ở lần thứ nhất**"; và cũng do tôi đã KHÔNG MUỐN "**đưa thêm lần thứ hai**" bàn tay giúp đỡ ấy cho TNH...

Âu cũng là định mệnh?!

Điều nhận xét ấy đúng. Em đam mê đời sống nhưng cũng sẵn sàng để từ bỏ nó. Em ôm chạp trọn vẹn mọi thứ chung quanh nhưng lại rất dễ dàng phũ tay trước chúng một cách dửng dưng. Tám năm trước, khi mới đi vào đời bố, em vẫn nghe bố nhiều lần chê bai em với lòng tin định mệnh gần như tuyệt đối. Bố thường khuyên nhủ, chẳng có gì đáng để suy nghĩ ngoài hiện tại. Bố lại hình dung được trái tim em đã bị hằn sâu biết bao vết quất... Vì vậy bao giờ bố cũng nhẹ nhàng vỗ về em bởi những đắp xây cụ thể cuộc sống vợ chồng trong suốt cả đời về sau.”

***/ Lời viết của Phạm Thái Chung:**

(Trích “Người Đàn Bà Trong Căn Phòng Những Người Trăm Năm Cũ”, 1999).

Người đàn bà này suốt đời hầu như chỉ làm một điều duy nhất là “tự hỏi”. Tự hỏi về những đày đọa của hai mươi năm trời luân lạc, tự hỏi về những đau xót nhận lãnh trong các cuộc tình đã qua, tự hỏi trên hai lần sống đời chồng vợ, và tự hỏi cho chính nỗi cô đơn nằm chết ngay giữa tâm hồn.

Một lần, trong chuyến lên San Jose, tôi đã nói với Thu Vân: “Đọc sách cô, rồi trò chuyện với cô, tôi đã đo lường được cái độ mong manh của tâm hồn cô. Bây giờ đối diện, điều mong manh này càng thêm rõ nét.”

Thu Vân tỏ ra không hiểu.

Tôi giải thích: “Chỉ Văn Chương là điều cô không thể bỏ, ngoài ra, tôi nghĩ, tất cả vẫn được cô sẵn sàng buông rơi”.

***/ Lời viết của TÔI:**

(Trích NNBN II, 1996)

2/ Tôi bảo thẳng với TNH:

"Em thú thật, một nửa con người, em muốn níu kéo bố. Nhưng nửa kia, em chỉ muốn để bố ra đi khi hình dung rất rõ sự đau khổ kinh khủng tất phải đưa đến cho em nếu bây giờ giữ bố lại. Bố sẽ không hề hấn gì nếu cứ tiếp tục một đời sống vợ chồng kiểu đó, nhưng còn em, em sẽ hoặc rơi vào trạng thái điên loạn, hoặc sẽ tự tử. Vậy, để bố ra đi, em chỉ MỘT LẦN đau khổ. Thời gian phơi pha làm lãng quên tất cả. Chứ giữ bố lại, trái tim em vẫn cứ vom mủ hoài hoài."

[GHI CHÚ ĐẶC BIỆT:

Những ý nghĩ trong đoạn 2 Lời Tôi Viết nêu trên cũng được nghiền ngẫm nhiều đêm trong “ba-tháng-sống-rất-định-mệnh” với anh Phùng Kim Ngọc tại Nha Trang nhưng “với một ý nghĩa khác hẳn.”

Hai cái nhìn và cảm xúc TRONG TÔI theo hai vị trí đứng của cả hai người đàn ông cũng rõ ràng khác biệt.

+ Tháng 3/1996, TNH khiến tôi LO SỢ nếu phải đánh đổi đam mê Văn Chương với cuộc sống chung đầy rối rắm.

+ Còn tháng 3/2017 vừa qua, anh Ngọc chỉ duy nhất gọi lên trong tôi lòng trắc ẩn sâu xa của một con người trước một con người yếu đuối hơn mình.

*/ Năm 1996, TNH 45 tuổi. + Năm nay (2017) anh Ngọc đã đến 80 tuổi.

*/ Năm xưa TNH rút rẩy bỏ ra đi vì **"có người đàn bà khác đang chờ đợi"**. + Năm nay anh Ngọc hoàn toàn cô đơn, già yếu, lại **"rất cần đến Ân Tình và Âm Nhạc còn núp ẩn trong tôi"**.

*/ Vậy có nên đem kinh nghiệm này áp dụng vào kinh nghiệm kia để tìm đáp số?

Tôi nghĩ là KHÔNG ĐÚNG!³

□

*/ **Lời viết của TÔI:** (Trích NNBNN Tập II, 1996)

3/ TNH lắc đầu, nói lớn:

"Không! Bố muốn xé hôn thú vì không muốn làm chồng em nữa."

Trong điệu nói TNH, nghe ra một nỗi gì "rất tàn nhẫn", giống như nhát dao bén đâm thấu trái tim tôi vốn đã nặng nề ươm mủ từ hơn 15 ngày qua.

Có điều không thể tự dối trá mình, tôi phải viết rằng, từ trong sâu thẳm trái tim, TÔI CŨNG CÓ NGHĨ ĐẾN ĐIỀU LY DỊ thật sự. TNH với cuộc hôn nhân đầy những ê chề cay đắng nhiều năm qua vốn dĩ làm tôi sợ hãi; bây giờ thêm sự ngoại tình hiện tại, làm sao tôi còn tìm thấy lại trong tâm hồn sự nể vì yêu thương cho người đàn ông mình gọi là chồng để có thể cùng nhau xây dựng một hạnh phúc nào tiếp tục? (...)

Phải thú nhận, rất nhiều khi buông viết, đắm chìm tâm tư trong nỗi đau hãy còn mới quá, tôi tự dần vật trên những chi li phân tích; rồi lại không ngừng xi vả mình với câu hỏi: **"Có sao phải đánh mất cá chất riêng theo một người đàn ông không còn xứng đáng với tấm lòng ta?"**

*/ NGUYÊN NHÂN 4:

SỰ MIỆT MÀI TRÊN CHỮ NGHĨA:

*/ **Lời viết của TÔI:** (Trích "Nhật Nguyệt Buồn Như Nhau II", 1996):

³ (Ghi các lời trên lúc 5 giờ sáng thứ Tư Mar. 15/ 2017 tại San Jose, khi đọc lại đoạn này).

Lời giải đáp của anh Công vừa khiến bùng lên trong óc ý muốn giữ TNH, lại cũng làm tôi sợ hãi nghĩ ngay đến một cuộc chịu đựng ròng rã kéo dài hai năm trước mặt. Tôi biết, nếu từ nay còn sống bên nhau, tôi sẽ còn phải đau khổ rất nhiều theo những nguyên nhân khác biệt:

- + Sự đam mê làm việc của tôi,
- + Sự căm lạng ghê rợn của TNH,
- + Sự đổ vỡ giữa Vân San và TNH không cách chi hàn gắn,
- + Sự mất lòng tin trong chính trái tim tôi,
- + Sự ngoại tình nơi TNH vẫn còn có thể xảy ra một lần khác nữa...

Trên chiều hướng đối nghịch này, thật lòng mà viết, tôi nhận rằng "cái áo cô đơn khoác vào người có lẽ hợp và nhẹ nhàng hơn cuộc sống lứa đôi đầy chịu đựng khổ đau."

[GHI CHÚ ĐẶC BIỆT

theo đoạn NGUYỄN NHÂN 4 ở trên:

Tuần lễ cuối cùng trong *ba-tháng-sống-rất-định-mệnh* ở Nha Trang với anh Phùng Kim Ngọc, sau khi nhận thức rõ rằng Âm Nhạc đã từ bỏ anh, tôi quay lại với Văn Chương. Sự làm việc thâu đêm nơi bàn viết, rồi suốt ngày tìm đến nhà in, quán đóng sách để hoàn thành các tác phẩm... đã làm anh kinh ngạc trước năng lượng tôi dành cho nỗi đam mê dữ dội này.

Tôi nói với anh: "*Suốt đời, em chỉ cần có một người ở cạnh bên cho bớt cô đơn (như Mẹ và Âu Cơ từng sống cạnh hồi đó). Họ có thể xót xa cho em theo sự làm việc quá độ nhưng KHÔNG CÓ QUYỀN NGĂN CẢN, hơn nữa là KHÔNG MANG LÒNG GANH TỶ trước những thành quả Văn Chương em đạt được. Nếu anh còn muốn sống với em thì hãy nên ý thức đúng đắn điều em vừa nói, bao giờ quay lại VN, em sẽ sống với anh."*
*Anh gật đầu mạnh mẽ.]*⁴

*/ NGUYỄN NHÂN 5:

SỰ CẢM THÔNG THEO NỖI ĐAU KHỔ CỦA KẺ KHÁC.

*/ **Lời viết của TÔI:**

(Trích NNBNN II, 1996).

⁴ (Ghi chú khuya Mar. 15/2017 tại San Jose khi edited đoạn này.)

Nói với TNH:

(...) “Mỗi khi nghe tiếng xe bố về, em vội vàng tắt ngay computer dù rằng khi ấy tư tưởng còn đang ào ào tuôn chảy. Tại sao em phải làm thế? Tại sao em chỉ chờ lúc bố vắng nhà, hay lúc bố ngủ say, em mới dám ngồi vào bàn viết? Xin đáp: Bởi em hiểu, bố đang trong tâm trạng của một người bệnh nặng đến hồi sắp chết mà lại nhìn thấy kẻ khác khỏe mạnh, đâm nổi giận vô lý. Em là đứa khỏe mạnh ấy. Nhưng vì **thương bố, muốn chia sẻ với bố sự đau yếu, nên đành bóp lòng KHÔNG DÁM** làm những gì mình tự do yêu thích, như bản chất xảy ra trong suốt cả đời em.”

[GHI CHÚ ĐẶC BIỆT

theo NGUYỄN NHÂN 5 ở trên:

Điều nhận biết **ĐÊM NAY** tại San Jose, *đúng một ngày sau sau khi từ VN trở về:*

“Lịch sử luôn luôn tái diễn!”

Tâm tình các nhân vật chính trong hai vở tuồng Nhật Nguyệt cách nhau 21 năm tròn vẫn y như thế!

TÔI VẪN LÀ TÔI dù là ở tháng 2/1996 theo câu chuyện với TNH, hay tháng 2/2017 với anh Phùng Kim Ngọc trong *ba-tháng-sống-rất-định-mệnh (2017) vừa qua.*

Dù vậy, điều cảm thông ấy trong tôi trở thành **VÔ ÍCH!**

Vô ích chẳng những với TNH ngày xưa mà còn cả với anh Phùng Kim Ngọc ngày sau.]⁵

*

**

BA.

*/ KẾT LUẬN CÂU CHUYỆN

VỀ TRẦN NGHI HOÀNG THÁNG 3/1996:

*/ **Lời viết của TÔI:**

(Trích NNBNN Tập II, 1996).

Những ngày cuối tháng 3/1996, phải ghi nhận rằng, trong cảnh đơn độc của tâm hồn và đời sống, tôi quá nhiên tìm ra nỗi an bình từ lâu thềm muốn. Tôi không ngờ lại có điều kỳ diệu ấy. Thời gian trước khi TNH bỏ

⁵ (Ghi lại Mar. 14/2017, thứ Ba khi edited trang này).

đi, tôi cứ ngỡ mình khó lòng đứng vững với nỗi đau chát ngát... Nào dè mọi việc trái hẳn. Tự nghĩ, cái giá của hạnh phúc đâu có gì khó mua cho lắm. **Chỉ cần CHẤP NHẬN sự cô đơn, hạnh phúc tất sẽ có.**

Hạnh phúc của tôi bây giờ là “không phải nghĩ ngợi theo những đôi co tranh chấp giữa hai con người mang nhiều cá tính”, là “được hành xử những gì mình muốn mà chẳng cần e dè ngần ngại trước bất cứ ai.”

Giai đoạn này, tôi cảm tưởng như đang trở về cái thời còn ở Âu Châu, sống với mẹ già và Vân San, cuộc sống lặng câm nhưng rõ ràng là có tự do thật sự... Bây giờ cũng với Mẹ, hình ảnh Vân San được thay thế bằng con bé Âu Cơ.

(...) “Cuộc đời tôi không ngừng sóng gió từ khởi thủy bước vào đời sống, mỗi giai đoạn mang một màu sắc bão giông khác biệt. Nhưng không phải vì vậy mà tôi không bắt gặp được đôi lần hạnh phúc. Ví dụ:

1/ Sau khi tan vỡ cuộc hôn nhân đầu tiên, tôi sống rất phiêu bạt với Vân San ở Dalat từ tháng 7/1972 đến tháng 7/1974.

2/ Ba tháng vừa rồi, (Mar.-June 1996) TNH bỏ ra đi, tôi sống với Âu Cơ và mẹ già.

Trong hai thời kỳ ấy, quả thật đã tìm thấy nỗi an bình mơ ước. Dẫu rằng đêm đêm tôi thường mất ngủ, ngày ngày vẫn chôn vùi đầu óc bằng công việc và công việc, nhưng so với cuộc đời dài trước đó, HẠNH PHÚC THẬT ĐÃ HIỆN HỮU. Cái tâm không bị vọng động bởi những dằn xé đổ xuống từ mọi phía.

Trong hai quãng đời ấy, rõ ràng là Thượng Đế đã có đoái thương. ”

***/ KẾT LUẬN CÂU CHUYỆN VỀ ANH PHÙNG KIM NGỌC THÁNG 3/2017:**

***/ Lời viết của TÔI:** (Trích NNBN Tập II, 1996)

“Tôi lướt soát nhanh trong óc hình ảnh những người đàn ông đi qua đời mình từ trước... Toàn những mẫu người mang cá chất bất thường trong một cuộc đời đầy những con người đơn giản bình thường. Phải chăng nỗi khổ đau là do tôi tự chọn? Có nên đổ thừa cho Định Mệnh hay một đấng Thượng Đế vô hình đã đặt để xuống trên tôi những thăng trầm giông gió? Không biết được. Chỉ biết một điều: **“Chính tôi đã làm điều đúng đời tôi khi mà ngay từ căn bản tình yêu lại chỉ đi tìm cho mình một mẫu Tiêu Phong cô độc, tài ba, với một tâm lòng rất thủy chung!”**”

***/ KẾT LUẬN VỀ CHÍNH TÔI
SAU TẤT CẢ CÁC LẦN KẾT LUẬN⁶**

⁶ (Ghi lại vào cuối tháng 3/2017 trong Căn-Nhà-Những-Người-Trăm-Năm-Cũ):

***/ Lời viết của Phạm Thái Chung:**

(Trích “Người Đàn Bà Trong Căn Phòng Những Người Trăm Năm Cũ”, 1999).

1/ Cuộc đời vốn đã vô thường. Cuộc đời TTBG lại nổi trôi biền biệt. Từng cuộc tình đi qua là từng dấu vết thống khổ lưu lại trong trái tim nhạy cảm vẫn thường xuyên rỉ máu. Từng người bạn trong đời là từng chuỗi dài kỷ niệm bất hạnh mà cô phải cu rư mang.

Giờ đây, hồi tưởng mấy mươi năm quá khứ, chuyện yêu đương chỉ còn là nụ cười héo hắt, nghĩa bằng hữu như những quán trọ bỏ lại dọc đường. Trong tay cô chẳng còn gì ngoài chút âm nhạc làm duyên, chút văn chương làm nghiệp. Người đàn bà đó sau hai mươi lăm năm lặn lội, cuối cùng nhận ra bên mình chỉ còn mỗi hai người bạn trung thành bám đeo như hình với bóng, “Nỗi Cô Đơn và Tư Tưởng Tự Tử” như một tìm đến cho sự giải thoát tâm hồn khỏi những hệ lụy cuộc đời.

(...)

2/ Vẽ lại chân dung nhân vật người tình bằng trái tim một nghệ sĩ tức là TTBG đã lãng mạn hóa người yêu dĩ vãng như một sự đánh bóng. Bản chất nồng nhiệt cùng với tấm lòng chung thủy đã khiến tác giả có thể quên được tất cả những thống khổ để lại bởi từng người tình đi qua đời cô.

Hai mươi ba năm dang dẵng, thời gian không ngăn cho cái mốc sáu mươi năm của một đời người, sự trẻ trung của định mệnh đã trải dài những phiên muộn trên đời sống một người đàn bà mà Văn Chương, Âm Nhạc là huyết mạch, Tình Yêu là lẽ sống. Những vết thương ngỡ đã lành không ngờ vẫn thường xuyên tấy mủ. Với người sống, TTBG đã từng hết lòng chung thủy; cùng người chết, nàng cũng lại tận nghĩa tận tình.

(...)

Trần Sa mang số mệnh của một hồn oan chết yểu, nhưng TTBG lại như đã chết đi trong một thứ định mệnh nghiệt ngã suốt 50 năm trời.

Giờ này, trong căn phòng những-người-trăm-năm-cũ, người đàn bà của Định Mệnh đang làm công việc tính số đời mình. Tám tháng Dalat của NNBNN tập I như những hoang phí tuổi thanh xuân. Tám năm chồng vợ của NNBNN tập II là những hao hụt của một phần kiếp người không nhỏ.

Nợ Người, TTBG đã trả hết, nhưng nợ Minh thì đến ngày nào nàng mới trả?

(...) Có bao giờ người đàn bà trong Tiếng Gõ Cửa Định Mệnh nghĩ rằng, nợ Người, nàng đã trả xong, nhưng nợ Minh, nàng sẽ đem theo vào giấc ngủ cuối cùng không bao giờ thức dậy?

***/ Lời viết của TÔI:**

(Trích “Nhật Nguyệt Buồn Như Nhau I”, 1994).

3/ Hơn 40 năm, luôn luôn nhận biết, trong tôi có hai người bạn trung thành bám đeo như hình với bóng: Nỗi Cô Đơn và Tư Tưởng Tự Tử.

Hơn 40 năm qua, dĩ nhiên kẻ được tôi yêu quý hơn vẫn là Người Bạn Cô Đơn.

Nhưng cũng biết, ngày nào không thể đi chung đường với Người Bạn Cô Đơn kia nữa, tự khắc tôi sẽ tìm đến Người Bạn Thứ Hai còn lại.

Đó chính là một kiểu “bệnh” như Lê Duy Linh nhận xét.

*(Tuy nhiên) đó cũng chỉ là nhận xét của riêng anh, một con người –như tất cả mọi người—sống cuộc đời lặng êm bình thản để **không bao giờ hiểu được** cái điều sâu sắc như một vết dao cứa lên trái tim tôi nhiều lỗ thủng:*

“Hơn cả gia đình, chồng con, bạn bè, thân quyến; hơn cả danh vọng, bạc tiền, khổ đau, hạnh phúc, Cái Chết bấy giờ chính là Người Bạn Sau Cùng giúp tôi tìm ra Con Đường Giải Thoát mà thôi.”

*

* *

Có lẽ sẽ là NHƯ THẾ THẬT!

Ở giai đoạn tháng 3/2017 xuống dốc tột độ này, TẤT CẢ đều tan nát! Không còn Nghị Lực từ Mẹ già, từ Âu Cơ bơm vào chồng đỡ; Âm Nhạc đi tìm suốt 42 năm chỉ là Ảo Ảnh; Chữ Nghĩa dang dở, Sức Khỏe tàn tạ, Tiền Bạc hao hụt, Thế Nhân Mặt Trắng quay lưng...

Dù vậy, lời cuối cùng vẫn Cảm Ơn Trần Nghi Hoàng trong 6 năm đã giúp tôi **tìm ra và ôm giữ** được Người Văn Chương yêu dấu. Cảm ơn TNH-*Người-Chồng-Người-Bạn* từng một thời biến được *Giấc-Mơ-Tôi* thành ra *Hiện-Thực-Đời-Sống*; điều mà từ bây giờ chỉ còn mong tìm kiếm lại ở KIẾP SAU.

Đó là BI KỊCH của đời tôi.

[]

*(Trần Thị Bông Giấy,
Cali. Mar. 23/2017, thứ Tư).*

[]